

**Badische Landesbibliothek Karlsruhe**

**Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe**

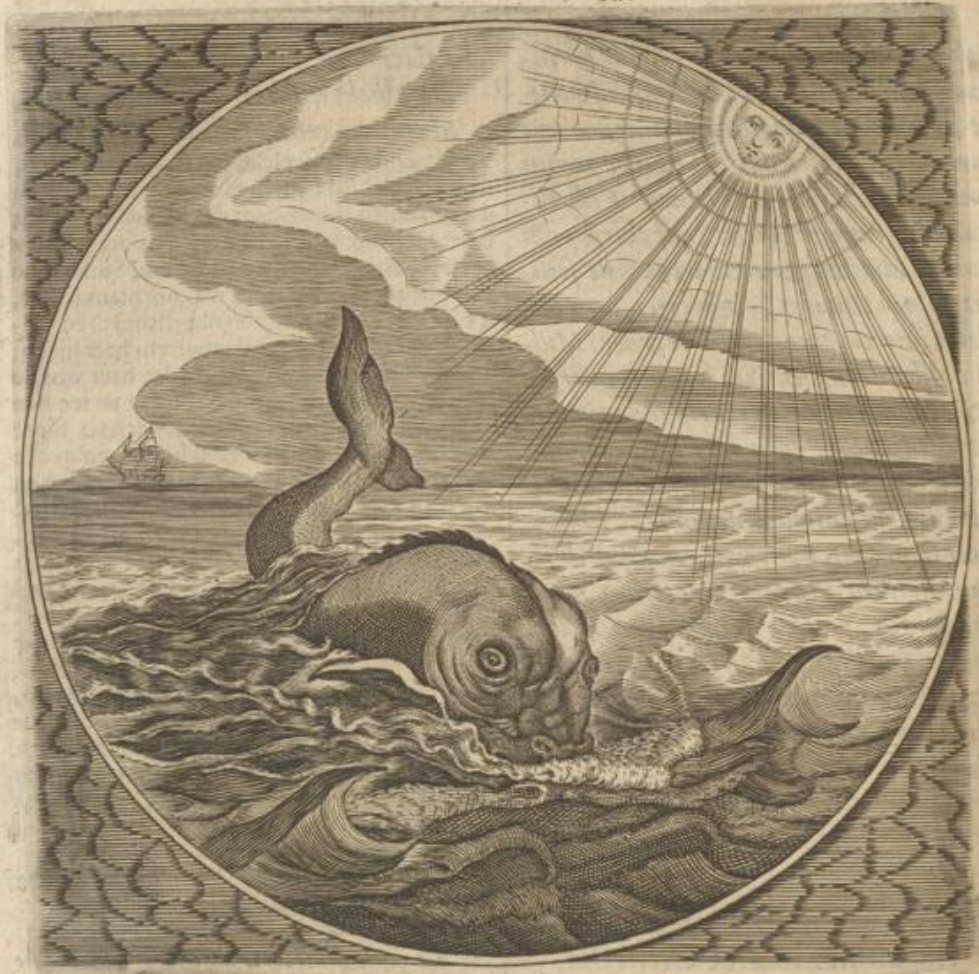
**Proteus ofte Minne-beelden verandert in Sinne-beelden**

**Cats, Jacob**

**Rotterdam, 1627**

XVI. Et in aeqvore flamma est

**urn:nbn:de:bsz:31-101049**



LYCRET. **A**lma Venus, cali subter labentia signa,  
LIB. I. *Quæ mare nâvigerum, quæ terras frugiferentes  
Concelebras, per te quoniam genus omne animantum  
Concipitur, visitque ex ortum lumina solis;*

ALCIAT. DE *Omnibus incutiens blandum per pectora amorem, Efficis, &c.*

AMORE. *Scilicet ut terra jura det atque mari.*

LOQVENS.

Oock

*Oock brant in zee.*

**V**V At feyltmen over zee in alle vreemde landen?  
 Het vier, het minne-vier can in het vwater brandē:  
 De groote zee-lamprey en houdt geen vaste ree  
 En lijt noch echter brant te midden inde zee.  
 Waer fal een vrijer heen? vvaer fal een minnaer varen?  
 Hoe? is niet Venus selfs ghesproten uyt de baren?  
 Besiet het gantsche diep, het krielt van haren brandt,  
 De zee heeft oock haer vier; tis Venus vaderlandt.

† Defen visch wort int Latijn Murena ghenamt, ende wort ghevonden ontrent Sicilien, de  
 welcke, te lange boven water met den rugghe swemmende, wert door de hitte der Sonne  
 so gedrooght, datse niet weder onder het water kan neder sincken.

*Et in æquore flamma est.*

**D***Vm natat, & siculis Murena † vagatur in undis,  
 In medio Phæbi tangitur igne freto.*

*Vidi ego, qui fugeret trans æquora fulmen Amoris  
 Igne vel in medio non caruisse mari.*

*Vidi ego, quem flammis Cytherea recentibus ussit,  
 A patria celeri dum rate vectus abit.*

*Ab! furit, & gelidis ardet delphinus in undis:  
 Orta mari Venus est: hic quoque regnat Amor.*

† Murena piscis in mari sicule, secundum Marcial. non valet exultam mergere sole cutem.

*Et mesme l'eau a son flambeau.*

**Q**Ve sert au pauvre amant de tracasser le monde  
 Puis qu'on se sent brusler au plus profond de l'onde?  
 Murene rien ne faiçt que par la mer flotter,  
 Si est-ce qu'on la voit ce non obstant brusler.

M 3

Liefde

**H**Oe dus weet-gierich hert! uw' eertijts lieve boecken  
 Zijn nu verrot, vermot, en in het stof te soecken.  
 Ghy vvaert, na mijn onthoudt, vvel eer een dapper man,  
 Nu sitje maer en dut: vvat isser oorfaeck van?  
 Ha 'ksie nu vvatte schort: Murena gingh doorgronden,  
 De diepten vander zee, nu leyt hy vast gebonden  
 Getroffen vande son. Wien liefdes sackel brant  
 Die leyt van stonden aen de boecken uyter hant.

*Colit otia saucius igni.*

**M**Agne natator ubi es? tu regna per invia ponti,  
*Perque sinus vitrei marmoris ire soles:*  
 Nosse labor fuerat delphinis, & horrida cete,  
 Quidquid & in vastis gurgite doris alit:  
 Nunc sine mente jaces, nunc pectora sole perustus  
 Non potes à radiis solis abire domum.  
 Si quis amore calet, consueta negotia cessant;  
 Cedit acidaliae castalis unda faci.

*d'Amour captif, devient oisif.*

**M**Oy, qui soulois souvent passer la mer a nage,  
 Ne fais rien maintenant, qu'à mon soleil homage.  
 L'amour est un tiran; il veut le cœur entier,  
 Par la tout amoureux, oublie son mestier.

COLIT

**S**apientes etiam de amore loquuntur, scribunt, judicant. Neque spes, neque cura (ait Xenophon) reperiri alia jucundior facile potest, quam amoris occupatio, nec invenire supplicium gravius in proclivi est, quam, si rerum expediendarum curâ quis ab amoribus suis arceatur. Ita me Deus amet! eos qui castro hoc perciti sunt, lotum gustasse dixeris, itu amoribus suis, tanquam scopulis frenum affixi, spartam, quam nacli, prorsus deserunt. Protinus ut in gremio Dalide quiescit Samson, seriantur Philistæi: ut Iuditha blanditur Holophernes, non oppugnatur Betulia. Dum Thamaræ insidiatur Ammon, in lectulo est. Tarquinius, ut Lucretiâ potiatur, castris excedit: Antonius ut Cleopatram salutes, tribunal deserit. Graphice omnia in Diacone expressit Virgilius,

..... Qualis conjecta cerva sagitta,  
Quam procul incauta nemora inter crebris fixit  
Pallor agens telis, liquitque volatilis ferrum  
Nescius, illa fuga sivas saltusque pererrat  
Dextris, hæret lateri læthalis arundo

Quid plura? cui amore calet pectus, frigent cætera.

**D**Aer en is (seyt Xenophon) niet kortwyliker, als liefdes soete beficheyd; niet quellijcker, als door eenige voorvallende saken inde vermakelijckheyd sijnder liefde belet te werden. D'ervarentheyt leertet, soo haest yemant van dese wesppe gesteken is, dat hy dadelijck alle saken achter rugghe stelt, selfs daer hy te voren seer toe gheneghen was.

Dido mette min bevaen,  
Denckt alleen om spelen gaen;  
Wandelt daerom hier en daer,  
End' en neemt voort niet waer  
Al de nieu begonnen wercken,  
Daers haer stad mee wil verstercken.

So haest Samton het hoofd nederleyt inde schoot van Dalida, soo ist lavy by de Philistinen. Terwylen Holophernes Iudith lievekoost, wert Betulia niet bestormt. Gheduyrende dat Ammon op Thamar loert, leyt hy in sijn bedde. Tarquinius verlaet den leger om Lucretia. Antonius den rechter-stoel om Cleopatra. VVaer toe veel woorden? die in liefde verhit, verkout in alle andere saken.

VIRGIL. **V**Ritur infelix Dido, totaque vagatur  
Urbe furens, &c.

IDEM.

**N**on cepta assurgunt turres, non arma iuventus  
Exercet, portusque aut propugnacula bello  
Tuta parant: pendent opera interrupta minæque  
Murorum ingentes aequataque mania celo.

IOH.

*Ick ben het licht der werelt, wie my navolcht, die en sal  
inde duysternisse niet wandelen.*

**E**ns vvas ick glibber-glat, eens gingh ick liggen schuylen  
Ofin het schrale fant, of inde modder-kuylen;  
Maer, nu des hemels glans my crachtich heeft geraect,  
Soo ben ick metter daet een ander dier gemaect:  
Nu, fyveef ick boven stroom, gescheiden vande tochten  
Die ick voor desen sach by ander zee-gedochten.  
Wie eenmael is vervvarmt van Godes heylich vier  
En vyroet niet in het slick gelijck een ander dier.

*Ignem mergi.*

**C***ui modò turpe lutum, modo futilis alga tegebat,  
Et modo sedabat vilis arena caput;  
Cui modo phoca comes, conchisque regentia cete,  
Quantaque sub vitreo gurgite monstra latent,  
Ecce ! sacra tumidis ope lampadis efferor undis;  
Perque fretum, salso tutus ab imbre, feror.  
Fluctibus eripitur, mergi nequit, altior unda est  
Percaluit sancto cui semel igne jecur.*

PSEALM. 27. 1.

*L'eternel est ma lumière & ma delivrance: de  
qui aurai-je peur?*

**L**A fange de la mer m'alloit dessus la teste,  
L'estois environné de maint' hideuse beste;  
Mais puis que le soleil m'a faict nager si haut,  
Du goufre de la mer maintenant ne me chaut.

IGNE

**S**olenne est filius hujus seculi actionibus suis nebulas offundere, ac multis ambagum involucris, densisque tenebrarum umbraculis, quidquid agunt, involvere; id rei per versa probabile plerumque signum est: nam male agentes lucem odisse, veritatis elogium est. Contra mens pura ac innoxia nihil tegit, imò testes actionibus suis advocat, & Iobi exemplo, vitæ rationem publicè edere, & veluti humeris, exposita omnibus, ferre non veretur; omnes Menandros ac diverticula refugit, omnes tenebriones ac latebricolas odio habet, & ut generosus ille romanus, domum in edito colle, ut ab omnibus non conspici modo, sed & inspicì possit, adificari sibi velit. Si quis ergo, vespertilionum more, nocte intempestà, operisque tenebrarum (ut Scriptura loquitur) sese adhuc delectari sentit, veræ lucis radijs necdum illustratum sese esse, non abs re, suspicari poterit: ut verò ab isto vitæ genere abhorreat, audiat imprecationem Esaiæ (cap. 29. 15.) & rebus suis applicet; v. a. (inquit ille) qui profundi estis corde, ut à Domino abscondatis cõsiliũ, quorum opera sunt in tenebris, & dicunt quis videt nos? Dãda potius opera ut cū Paulo honestè ambulemus, prout in die.

**T**is een alghemeen ghebruyck in't bedrijf deses wereldts, dat t'elcken alsser eenighe slimme en doottrapte rancken voor handen zijn, men de selve onder den duym ende ter smuyck soeckt te beleyden; in voeghen dat de duyfternisse schijnt als een vast merckteycken te zijn, van dinghen die niet recht en gaen. Die quaet doet, haet het licht, seydt het licht des werelts: een oprecht ghemoedt daerenteghen is open ende recht uyt: roept als ghetuyghen tot alle zijn doen, ende is te vreden het boeck zijns levens openbaerlijck met Iob, als op sijn schouderen te draghen, haet alle sluyp-sielen en haer linckerijen; wenscht met dien rechtschapen Romeyn, dat sijn huys, voor de oogea een yeder open soude staen, en als doorluchrich soude wesen, Iffer dan erghens yemandr, die noch in sich voelt de gheneghentheydt om sijn saecken in het duyftere te beleyden, en niet, als by nachte en ontyde, te vlieghen, als den nacht-uyl, ofse vledermuys, dat hy hem voorseker houde, niet ghemeens te hebben, met de klaer schynende stralen der waerachtigher sonnen; maer veel eer met dat droeve wee, twelck den Propheet Esaias op de sulcke uytspreeckt, cap. 29. 15. Wee, seydt hy, die verborghen zijn willen voor den Heere, haer voornemen te verhelen, en haer doen in't duyfter te houden, en spreken, wie siet ons? Laet ons liever met Paulo, eerlijck wandelen als in den daghe.

Die staegh in't duyter leyt en wroet,  
Dat is een linskeri, of een bloet.

August. Tract 106. in Iohan.

**C**redere verè, est credere inconcusse, firmè, stabiliter, fortiter: ut jam ad propria non redeas & Christum relinquant.

IONAS 2.4.6.

**L**es eaux m'ont environné jusques à l'ame, l'abisme m'a enclos tout à l'entour, la rosier s'est entortillée à mon chef. Mais tu as fait remonter ma vie hors de la fosse ô eternal mon Dieu.

N FLAM-